

Dialogbijeenkomst Wijkplatform Overvecht

Thema: Vaccinatiebereidheid in Overvecht

Datum: maandag 17 mei 2021

Locatie: online via Zoom

Aanwezigen (Totaal 45)

Wijkplatformleden (9)	Kees van den Berg, Mustafa Erdoğan, Wilhelmiën Giessen, Abdel Harchaoui, Peter Hulshof, Ronald Kramer, Sebastiaan Rood, Harm J. Schoonhoven, Els Wegdam (voorzitter)
Sprekers (4)	Saskia Bonis (DOCK), Putri Hintaran (arts GGD), Meriem Khairoun (arts), Nikki Makkes (huisarts)
Professionals (21)	Ellen van Beckhoven (gemeente), Saber Benjah (GGD), Yffi van den Berg (De Werkplaats), Michael von Bönninghausen (organisatieadviseur), Marzouka Boulaghbage (DOCK), Hera Borst (gemeente), Bouchra Dibi (Stichting Krachtwijken), Lize Geurts (journalist NRC), Rabia Haddouch (gemeente), Michelle Hess (St. Maartenschool), Sue op de Kamp (DOCK), Monique de Koning (gemeente), Karima Loukili (DOCK), Derk Marseille (Brede School), Radj Ramcharan (Stichting Asha), Charlene Smeek, Ine Smeets (stichting Al Amal), Dineke Smit (Steunpunt GGZ Utrecht), Erna Treurniet (pastor PKN-kerk), Antoniek Vermeulen (gemeente), Tjitske van der Woude (DOCK)
Bewoners en ondernemers uit de wijk, overigen (11)	(i.v.m. privacyregelgeving worden de namen niet vermeld).
Notulist	Geke van Wijnen (Taalgeek)

Opening

Els opent deze vergadering over vaccinatiebereidheid. De vergadering is een vervolg op de vergadering van maart, die ging over het verloop van corona in Overvecht. Els licht de aanwezigen in dat Uindewijk opnames maakt. Als je niet in beeld wilt komen, kun je dit bij Els aangeven.

1. Huisarts Nikki Makkes over haar ervaring met vaccineren in Overvecht

Nikki is huisarts in Overvecht en noemt een aantal (fictieve) voorbeelden van patiënten die twijfelen of ze zich willen laten inenten tegen corona. Een oudere man die behandeld wordt voor kanker hoorde van zijn buurman dat een vaccin de kans op bloedproppen vergroot. Een jonge vrouw die ernstige astma heeft, hoorde dat met het vaccin afuisterapparatuur wordt ingespoten. Beide weten nu niet meer of ze zich wel willen laten vaccineren tegen corona. Nikki merkt op dat er nog veel onduidelijk is over de coronavaccins en dat dit onzekerheid en angst oplevert. Ze vertelt dat de kans op (dodelijke) bijwerkingen van een coronavaccinatie tussen de kans op overlijden door een hondenbeet en de kans op overlijden door blikseminslag in ligt.

In Overvecht ligt de vaccinatiebereidheid relatief laag. Voor huisartsen is het lastig om hier iets aan te doen, ze hebben geen tijd om al hun patiënten na te bellen en te vragen of ze vragen of twijfels over de coronavaccinatie hebben. Nikki's ervaring is dat praten het beste helpt tegen angst en

onzekerheid. Mensen voelen zich onzeker en schamen zich soms dat ze geloof hechten aan complottheorieën. Luisteren naar mensen is dus belangrijk en het is belangrijk dat ze de persoon met wie ze praten vertrouwen.

Nikki denkt ook dat een prikstraat in de wijk zou kunnen helpen om het onderwerp vaccineren letterlijk dichterbij te brengen.

Vragen aan Nikki

Veel deelnemers aan de vergadering herkennen wat Nikki vertelt.

Vraag: Is er misschien later wel tijd om mensen nog na te bellen? Bijvoorbeeld als iedereen een eerste uitnodiging voor vaccinatie heeft gehad?

Nikki: Huisartsen gaan ver om hun patiënten te helpen, maar bellen is niet hun (belangrijkste) taak. Als je iedereen wil nabellen heb je extra personeel, extra tijd en dus extra geld nodig.

Vraag: Merk je verschil per doelgroep (leeftijd, culturele achtergrond, sociaal-economische positie)?

Nikki: Ik wil hier geen generaliserende uitspraken over doen. Het enige dat ik kan zeggen is: mensen met gestapelde problematiek hebben geen tijd voor rustige, rationele overwegingen. Zij zijn dus extra vatbaar voor misinformatie en complottheorieën. Dit komt in allerlei doelgroepen voor.

Vraag: Merk je, nu de Ramadan afgelopen is, dat mensen eerder bereid zijn om zich te laten vaccineren dan toen de Ramadan nog bezig was?

Nikki: ja, dit herken ik. Door bijvoorbeeld geestelijken is veel tijd en energie besteed om mensen uit te leggen dat een vaccinatie het vasten niet verbreekt. Toch bleven mensen twijfelen.

Vraag: Gaan Utrechtse huisartsen en priklocaties ook meedoen met prullenbakvaccin.nl (een website die locaties die coronavaccins overhouden verbindt met mensen die nog niet gevaccineerd zijn, maar dat wel zo snel mogelijk willen)?

Nikki: collega's doen al mee, ja. Wij zorgen dat we niks verspillen. Wanneer een flacon wordt geopend, appen we met elkaar of we iemand hebben die ingeënt willen worden.

2. Arts Meriem Khairoun over de lage vaccinatiebereidheid in Overvecht en oplossingen

Meriem werkt als arts in het UMC. Ze vertelt dat in kwetsbare wijken in heel Nederland de vaccinatiebereidheid laag is: in Overvecht, Kanaleneiland, maar ook bijvoorbeeld in Den Haag Schilderswijk.

Meriem ziet in haar eigen omgeving dat veel misinformatie de ronde doet. Filmpjes op sociale media en in de eigen taal vindt men begrijpelijker dan de filmpjes van het RIVM. Ook is er veel angst en onduidelijkheid. Dit alles is een voedingsbodemp voor de verspreiding van misinformatie. Daarnaast zijn mensen door de berichten in de media bang om zich te laten prikken met AstraZeneca. Ook is de afstand tot de vaccinatielocatie een probleem: de Jaarbeurs is te ver weg voor sommige Overvechters.

Meriem somt de voordelen van een vaccinatie op:

- Door veel mensen te vaccineren, nemen de aantallen zieke mensen en coronapatiënten op de Intensive Careafdeling af, dit zie je nu al gebeuren in bijvoorbeeld Marokko en Engeland. In Nederland begint dit effect net op gang te komen;
- de vaccins zijn nodig omdat maatregelen zoals afstand houden en mondkapjes dragen geen langetermijnoplossing zijn;
- de vaccins zorgen ervoor dat je niet ziek of alleen een beetje ziek wordt. Dit is vooral belangrijk voor mensen die al een (chronische) ziekte hebben en/of medicijnen gebruiken. Dit geldt voor veel Overvechters;
- de vaccins zijn bewezen effectief en veilig.

Vragen die Meriem vaak hoort, zijn:

- Kun je een herseninfarct krijgen als gevolg van een vaccinatie?
Het antwoord hierop is: die kans is heel erg klein. De voordelen van vaccinatie wegen op tegen dit risico. Er kunnen bijwerkingen optreden bij de vaccinatie, dat geldt voor elk vaccin en medicijn dat je gebruikt.
- Kan ik corona krijgen door de vaccinatie?
Het antwoord hierop is: nee, want je krijgt geen levend virus toegediend. Je krijgt dus geen corona van een vaccinatie. Je wordt soms wel ziek (koorts of griep), dat komt doordat de vaccinatie je immuunsysteem activeert.
- Verandert de vaccinatie mijn DNA? Wordt tegelijk met de vaccinatie ook een chip bij mij ingespoten waardoor de overheid mij kan volgen?
Het antwoord hierop is: nee. Het vaccin dat je ingespoten krijgt, zorgt ervoor dat je immuunsysteem zijn werk gaat doen en het coronavirus kan herkennen en doden als je het een keer oploopt.

De oplossing voor de lage vaccinatiegraad in kwetsbare wijken ligt volgens Meriem in een aantal maatregelen:

- Meer voorlichting in eigen taal;
- voorlichting op vertrouwde plekken (bijvoorbeeld de moskee);
- voorlichting door en gesprekken met vertrouwenspersonen;
- misschien teststraten en moskeeën inrichten als vaccinatielocatie. Dit kan dan niet alleen dienen als priklocatie, maar ook als voorlichtingslocatie;
- keuzevrijheid in welk vaccin je krijgt (vanwege de angst voor AstraZeneca);
- mensen vragen waarom ze nu twijfelen of ze zich willen laten vaccineren, maar wel een prik durven halen als ze op bedevaart gaan en hun baby's laten inenten.

Heb je nog vragen of twijfels over de coronavaccinatie? Dan kun je terecht bij:

- je huisarts;
- de GGD;
- mensen die al geprikt zijn;
- bij de teststraat in Overvecht, daar is uitleg in allerlei talen.

Saber Benjah, communicatieadviseur bij de GGD merkt op dat een aantal van de oplossingen die Meriem noemt al worden uitgevoerd. Hij nodigt alle aanwezigen die mee willen denken uit om

contact op te nemen. Hij merkt ook op dat de vaccinatiebereidheid onder mensen met een migratieachtergrond aan het stijgen is – hij ziet steeds meer mensen naar de Jaarbeurs komen.

Vragen aan Meriem

Vraag: Kunnen de instanties die de vaccinaties zetten, bepalen dat er keuzevrijheid is in welke vaccin je wil krijgen? Ligt dat niet bij het Rijk?

Putri: Dit wordt nu inderdaad bepaald door het Rijk. Als er in de toekomst genoeg vaccins zijn van alle soorten, kunnen mensen misschien wel kiezen. Maar dat zal pas zijn als iedereen een eerste uitnodiging heeft gehad.

3. GGD-arts Putri Hintaran over vaccineren en de rol van de GGD

Putri is arts infectieziektenbestrijding bij de GGD Utrecht. Ze vertelt dat we sinds september 2020 eigenlijk constant in de tweede coronagolf zitten. Gelukkig zijn er nu vaccinaties, waardoor het aantal besmettingen daalt.

Putri legt uit hoe de vaccins werken: er worden deeltjes van het virus je lichaam ingespoten om daarmee een reactie op te wekken van je afweersysteem. Dit kan op twee manieren. Bij de vaccins die werken door middel van mRNA (Pfizer en Moderna) injecteer je als het ware het recept van het virus, bij de vaccins die werken met een vector (AstraZeneca en Janssen) injecteer je deeltjes van het virus zelf.

Waarom zou je je laten vaccineren? Putri geeft een aantal redenen:

- Je wordt niet of veel minder ziek als je toch nog corona oploopt;
- je bent zelf beschermd én je hebt minder kans om corona door te geven aan anderen: een opgeteld effect dus;
- door dit opgetelde effect kunnen we straks de coronamaatregelen (afstand, mondkapjes enzovoort) loslaten. Nu kan dat nog niet, want er zijn nog teveel (kwetsbare) mensen niet beschermd en teveel mensen die het virus gemakkelijk kunnen doorgeven.

Putri laat een plaatje zien waarop de vaccinatiestrategie van Nederland staat uitgebeeld. De principes achter de strategie zijn: kwetsbaren eerst, want die lopen veel risico; en zorgverleners eerst, want die moeten de continuïteit van de zorg waarborgen.

Wie voeren de vaccinaties uit?

- De GGD, huisartsen en ziekenhuizen: hier worden vaccins toegediend;
- De gezondheidsraad, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het RIVM: zij bepalen de vaccinatiestrategie, geven advies hierover en coördineren de uitvoering. Uitnodigingen voor een vaccinatie worden dus ook landelijk verstuurd en NIET door de GGD. De GGD bepaalt niet wie wanneer gevaccineerd wordt.

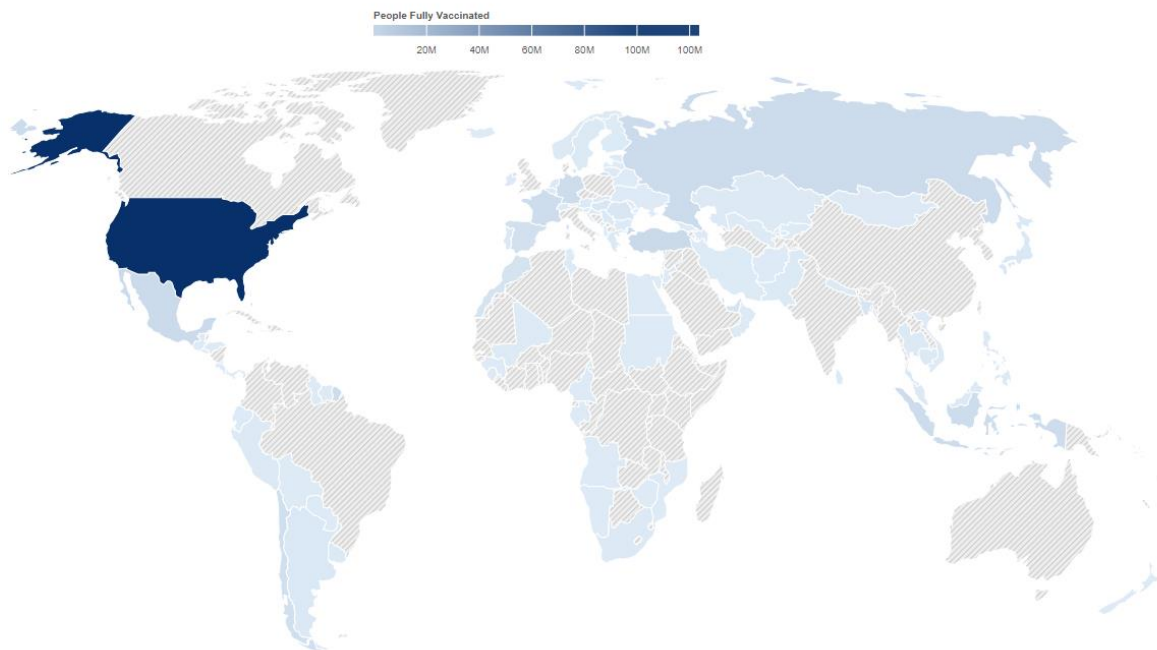
Naast prikken zetten op de priklocaties, heeft de GGD nog een aantal andere taken:

- vragen beantwoorden over testen, vaccineren en corona algemeen;
- afspraken maken voor testen of vaccineren (in de provincie Utrecht zijn 9 grote priklocaties);
- voorlichting en informatie geven;
- vaccineren in asielzoekercentra en locaties voor dak- en thuislozen;

- mogelijkheden voor meer lokale en kleinere priklocaties verkennen.

Kijkend naar de toekomst merkt Putri op dat we alert moeten blijven. Er gaan verschillende nieuwe varianten rond (Britse, Indiase) en die maken de bestrijding van corona moeilijker. Het is nog niet duidelijk of de vaccinaties effectief zijn tegen deze varianten. Internationale samenwerking blijft belangrijk.

Als laatste merkt Putri op dat het een voorrecht is om gevaccineerd te worden. In niet alle landen zijn evenveel vaccins beschikbaar. Op onderstaande afbeelding van de Amerikaanse John Hopkins Universiteit is te zien hoeveel mensen wereldwijd gevaccineerd zijn. Hoe donkerder de kleur, hoe meer mensen zijn gevaccineerd. Je ziet duidelijk dat de Verenigde Staten een voorloper zijn en dat er ook in Europa al behoorlijk wat prikken zijn gezet. (Bron: <https://coronavirus.jhu.edu/vaccines/international>)

Vragen aan Putri

Vraag: Hoe worden gegevens uitgewisseld tussen huisartsen, ziekenhuizen en GGD? Hoe zit het met privacy? Is het 'lek' in de website voor een afspraak maken voor testen en vaccineren gedicht?

Putri: Als je bij de GGD een afspraak maakt voor test of vaccinatie, kun je aangeven of je gegevens gedeeld mogen worden met de huisarts en/of het RIVM. Alleen als je toestemming hebt gegeven, worden je persoonlijke gegevens gedeeld.

Vraag: Kan het gebeuren dat iemand meerdere keren een uitnodiging voor vaccinatie krijgt, bijvoorbeeld als diegene in de zorg werkt en ouder dan 60 is? Dit kan de opkomstcijfers vertekenen.

Putri: Dit kan nu inderdaad gebeuren. Op dit moment zijn de opkomstcijfers grove schattingen. Als iedereen eenmaal is opgeroepen, wordt dit bijgesteld.

Vraag: Klopt het dat de dichtstbijzijnde vaccinatielocatie voor Overvecht de locatie in de Jaarbeurs is? Dit is voor veel Overvechters een fysieke belemmering om zich te laten inenten.

Putri: Dat klopt. Daarom kijken we naar uitbreiding en kleinere locaties. We zijn begonnen met grote locaties, zodat we snel en veel konden prikken. Nu gaat onze aandacht uit naar kleinere dorpen binnen de provincie en ook wijken in de stad zoals Overvecht.

Vraag: Licht de GGD actief voor? Op wie richten jullie je? Hoe zorg je ervoor dat je moeilijk bereikbare groepen toch bereikt?

Saber: Wij adviseren nu gemeentes hierover. We zijn een campagne aan het ontwikkelen waarbij prominente buurtbewoners hun vaccinatieverhaal vertellen. Ook trainen we jongeren om voorlichting te geven over vaccins. We willen het proactief aanpakken en ook veel inzetten op online: sociale media en Whatsapp. Als je nog goede ideeën hebt – laat het weten! sbenjah@ggdru.nl

Saber: Ik zoek ook nog mensen die zich (binnenkort) laten vaccineren en hierover willen vertellen.

Vraag: Zijn er cijfers bekend over het aantal vaccinaties in Overvecht?

Els: in het AD las ik 50 procent.

Putri: Er zijn nu geen betrouwbare cijfers bekend, alleen schattingen op basis van het inwoneraantal en de opkomst bij de GGD.

Nikki: Bij ons in die kleine groep van 60-65 jarigen: 30-70% opkomst

4. Saskia Bonis van DOCK over voorlichting, informatie verspreiden en in gesprek gaan

Saskia en haar collega's merken in de buurtcentra dat gesprek over vaccineren erg belangrijk is. Rustig praten met iemand die je vertrouwt, is de beste oplossing voor vaccinatie-angst. Dit is juist nu lastig, vanwege de coronamaatregelen. Ook is het lastig dat je als buurtwerker geen medische kennis hebt en onduidelijkheid over de medische aspecten dus niet (direct) kunt oplossen.

Saskia zegt dat zij denkt dat het de komende weken spannend gaat worden. DOCK denkt dat de mensen die de komende weken een uitnodiging krijgen, minder bereid zijn om zich te laten vaccineren dan de groepen die de afgelopen maanden aan de beurt waren. Er wordt voorlichting gegeven via buurtcentra en moskeeën, maar dit lost niet alle onzekerheid op. Er komt veel emotie kijken bij de beslissing om je wel of niet te laten vaccineren, zegt Saskia. Directe en indirecte familie adviseren hun ouders, ooms en tantes over of ze zich wel of niet moeten laten vaccineren.

De komende tijd hoopt DOCK meer actie te kunnen ondernemen, omdat maatregelen langzamerhand versoepeld worden en er weer meer in de buitenlucht kan, omdat het zomer wordt. Hopelijk ontstaan er meer mogelijkheden voor gesprek. Dit kan ook in Whatsappgroepen zijn.

5. Doorpraten in de breakoutrooms

Breakoutroom 1: Vragen aan de GGD Utrecht.

Voorzitter is Putri Hintaran. In dit gesprek werd benoemd dat het vertrouwen winnen van mensen om hen dan juiste informatie te geven een heel belangrijke taak is. Voor deze taak is eigenlijk geen tijd, geld en mankracht, zowel bij de huisartsen als bij de GGD. Saber is communicatieadviseur bij de GGD en doet hier wel hard zijn best voor. Hij roept nogmaals mensen op om hun positieve vaccinatieverhaal te vertellen. Ook wordt benoemd dat het gebruiken van bestaande kanalen beter werkt dan het oprichten van een nieuw kanaal. De GGD maakt bijvoorbeeld gebruik van kanalen van de moskee.

Breakoutroom 2: Vertrouwen kweken in vaccinatie.

Voorzitter is Bouchra Dibi. In deze groep wordt geconstateerd dat er inderdaad argwaan is als het gaat om vaccineren. Dit speelt in allerlei doelgroepen en om allerlei redenen: men is bang om niet meer zwanger te kunnen worden, men wacht liever nog even af, men is bang voor bijwerkingen, bang om gechipt te worden enzovoort. Er wordt opgemerkt dat veel mensen het lastig vinden om in te schatten welke informatie betrouwbaar is en welke niet. Je moet een betrouwbare gesprekspartner of voorlichter zijn, anders geloven mensen andere verhalen. De oplossing ligt dus daar: bij sleutel- en vertrouwenspersonen. Sociale media worden gebruikt om misinformatie te verspreiden, maar kunnen dus ook gebruikt worden om betrouwbare informatie te verspreiden. Ook is het belangrijk om familie van mensen die uitgenodigd worden voor vaccinatie goed voor te lichten, want zij informeren en adviseren hun soms laaggeletterde (groot)ouders, ooms of tantes. Een priklocatie in de buurt zou ook vertrouwenwekkend en drempelverlagend kunnen werken: dan zie je dat je buurvrouw zich ook laat inenten en kun je hierover in gesprek gaan.

Breakoutroom 3: De rol van instellingen in het bevorderen van vaccinatiebereidheid in Overvecht.

Voorzitter is Meriem Khairoun. Ook in deze breakoutroom wordt geconstateerd dat er aarzeling en argwaan is als het gaat om vaccineren. Het feit dat nog niet alles duidelijk is, maakt het ook niet beter. Jongeren beïnvloeden elkaar en adviseren hun ouders om zich niet te laten vaccineren. Er komt wel positieve feedback uit het buitenland: in Marokko gaat een ambtenaar langs de deuren om te vragen of je al ingeënt bent. Een priklocatie in de wijk zou een andere stimulerende factor kunnen zijn: dan zie je anderen hun vaccinatie halen. Misschien kunnen twee straten uit de Jaarbeurs naar De Dreef gehaald worden.

Breakoutroom 4: Bereikbaarheid van vaccinaties voor Overvechters.

Het inrichten van een priklocatie in Overvecht is volgens deze groep een prima idee, maar dan moet wel eerst worden uitgezocht of dit inderdaad de grootste drempel is voor mensen. Het is vooral nodig om mensen goed voor te lichten. Hiervoor zijn sleutel- en voorbeeldfiguren nodig, familie en kennissen. Ook scholen en woningcorporaties zouden hier een rol in kunnen spelen.

6. Plenaire discussie en conclusies

In veel breakoutrooms is gesproken over het inrichten van een lokale priklocatie

Vraag aan de GGD: is het mogelijk om dit te organiseren in de wijk?

Putri: In principe wel, maar we moeten wachten op een vaccin dat bruikbaar is voor kleine locaties. Dit heeft te maken met de omstandigheden waarin het vaccin bewaard moet worden. We maken hier plannen voor.

Michelle Hess merkt op dat basisscholen een enorm bereik hebben. Daarnaast fungeren (oudere) kinderen vaak als tolk voor hun ouders. Kinderen en ouders voorlichten is een uitstekende manier om de drempel te verlagen voor het vaccineren. Michelle moedigt de GGD en andere instanties aan om het bereik van de basisscholen in te zetten.

Afsluiting

Even over tienentien sluit Els de vergadering.